

LIST IZLAZI TJEDNO. GODIŠNJA PRET-
PLATA 30 DIN. ZA INOZEMSTVO 60.—
OGLASI PO NARČITOJ TARIFI.

GODINA VII. BROJ 34.
SIBENIK, 23. kolovoza 1936.

RUKOPISI SE NE VRACAJU — ADRESA
UREDNIŠTVA I UPRAVE: SIBENIK pp. 17.

Sotonska stvarnost Naši pogledi

Teorija se uvijek ne poklapa sa stvarnošću. Katkada su u potpunosti oprečni. Jer teorija je ono što neko govori ili piše, a stvarnost što radi i izvršuje.

U teoriji komunizma je na prvom mjestu: riješenje socijalne krize, blagostanje svih narodnih slojeva, bratstvo i jednakost. A još k tome velika, priželjkivana i zlatna sloboda.

Prema tome: Komunizam nam se prikazuje isključivo kao socijalni pokret, kojemu je prva i jedina svrha: blagostanje čovječanstva u velikoj i ravnopravnoj zajednici.

Tako govore teoretičari komunizma. I mi bismo im morali vjerovati, kad djela ne bi drukčije govorila. — Prema plodovima sudimo o kakvoći i plemenitosti nekog stabla. A i komunizam je krošnjato stablo koje rada plodove.

Kakvi su, dakle, ti plodovi? — Takvi, da oprovrgavaju teoriju. Sudeći po plodovima, a to je jedino pametno, komunizam u svojoj biti uopće nije socijalni pokret. Jer njemu nije toliko do toga da obezbijedi ljudima život, koliko upreže silu da izbrise sa zemlje svaki trag božanstva.

Uništiti svaku pozitivnu vjeru, čovjeku potpuno privezati o zemlju i izgubiti u njemu svaki korijen koji bi mu govorio o duševnom, nadnaravnom, Božjem svijetu — TO JE PRVOTNI CILJ KOMUNIZMA.

Više nego ljubav prema čovjeku, goni ga i nadahnjuje mržnja prema Bogu. Tako je neko, sasvim pravilno, nazvao komunizam SATANIZMOM — pokretom koji, nepojmljivom ustrajnošću i energijom, pokušava na zemlji uspostaviti carstvo sotone i pakla, mjesto carstva Božjeg.

Ne vjerujete? — Prošetajte se samo do Španjolske, pa ćete se onda uvjeriti!

Otkad se španjolska kraljevina pretvorila u republiku, četiri puta se u toj nemirnoj zemlji raspalsao požar revolucije. Kroz pet godina četiri puta! — I ko je najviše stradao u tim krvavim revolucijama? Crkva, njezini predstavnici i njezine ustanove!

Ne znamo, da li je u Španjolskoj napadnuta, zapaljena ili razrušena koja banka ili židovska ve-

Pravda, a ne mir!

Što je važnije — pravda ili mir? Pravda!

Kad je pravde, ne treba se boriti za mir. Pravda je roditelj mira. Gdje nema pravde, ni mira ne može biti. Lašci su oni koji kriču za mirom, a podržavatelji su nepravde.

Zadnje vrijeme su se naširoko raspisale dnevne i tjedne novine, ne samo naše, nego i one preko granica, o velikom kongresu omladine za mir: Kud' ljepše riječi od one „mira“! Anđeli božične noći nisu pjevali: pravda ljudima dobre volje, ni dobro, nego mir ljudima dobre volje! A omladinski kongres ide za mirom i vrši misiju Onoga koji je došao spasiti svijet.

Omladinski kongres priređuju pobornici Društva Naroda. A Društvo Naroda je ustanova u kojoj imaju prvu riječ države pobjednice. Svjetski rat je precrtao granice mnogih država. Pobjednik je mnogo dobio, a poraženi izgubio. Stvorila se je ustanova: Društvo Naroda, svrhom da podržava mir, da se ostane pri onomu što je ko dobio; stručno bi se izrazili: Društvo Naroda je za status quo. Propovijeda se mir, jer je to u interesu onih koji su ratom tuđe zemlje dobili. Ali za mir nisu oni koji su okljaštreni ili bačeni u sklop državnih tvorevina, u kojima se ne zadovoljavaju, jer im nije dobro.

Pobjednici su za mir, a poraženi za pravdu.

Mir bez pravde je smrdljiva, ustajala bara. Takova bara je Društvo Naroda, koje zaudara čim se zamuti. Nije istina da čovječanstvo traži mir, nego ono traži pravdu, pa makar se za nju i borilo. Zato je strahoviti zločin, što ga vrši Društvo Naroda nad savjestima, kad uime mira, kao

letrgovina, ali je zato zapaljeno na stotine katoličkih crkava i srušen velik broj muzeja, biblioteka, galerija slika i dobrotvornih ustanova.

Da, to je ono najstrašnije i najnerazumljivije, da španjolski komunisti ruše i zavode, u kojima su bili sklonjeni i zaštićeni najblijedniji: siromašna djeca, besposleni radnici, obnemogli starci.

Još 1931 godine, u prvoj među zadnjim revolucijama, zapalio se u Malagi »Dom siromašnog Isusa«.

U tom domu su radnici, koji nisu imali svoga štana, mogli uvijek naći besplatno konačište.

Posebne katoličke gospode su se brinule za čistoću i uredaj tog štana. — U Alicantu su salezijanci uzgajali, hranili i odijevali 500 sirotinjske djece, i jednog dana dodoše ti »socijalni tipovi« i uništiše ga požarom! — U Madridu su vatreni jezici proždrljivi dvije škole, u kojima

najveće vrednote, a na račun pravde, traži potporu.

Ne mir, nego pravda!

Već skoro dva desetljeća postoji Društvo Naroda na krivim temeljima i pitanje je, da li će naći put. Već skoro dva desetljeća živi ova ustanova od ideje mira, a rat je pred vratima. Međutim da je ona ova dva desetljeća živila od ideje pravde, pa čak i s oštrim i najoštrijim mjerama, možda bi pred vratima bio mir. Zato su odgovorne sve one sile koje su svijetu nametnule lažno načelo mira, a to je u prvom redu Francuska. Ako sutra nastane opći metež, odgovornost Francuske biće za to najveća.

Uzalud će se onda pitati što je učinilo Društvo Naroda za svjetski mir, jer osim strahovitog naoružanja nema ništa. Uzalud će se pitati što je učinilo Društvo Naroda da zadovolji pravedne zahtjeve malih i velikih naroda, jer ono nije učinilo ništa.

Društvo Naroda ima pravo na opstanak samo onda, ako se postavi na načelo pravde, a ne lažno načelo mira, jer je to u prilog onima koji su dobili, a izvor nemira za one koji su izgubili.

Zar nije najveća ludost zbog mira voditi rat, jer samim tim nema mira. A do toga besmisla dotjeralo je Društvo Naroda.

Ratovati za mir — to je besmisao, ali nije besmisao ratovati za načelo pravde. Mira ne može biti bez pravde, pa makar to htjeli svi mogući pobjednici i sva naoružanja.

Engleska na sva usta govori, da sve sile treba uložiti, da se sačuva mir, a pri tomu preko svoga pretsjednika izjavljuje da nema ni govora da bi se ona odrekla na kojeg kolonijalnog

se je besplatno poučavalo 800 siromašne i zapuštene radničke djece.

Zašto počinješ ta zlodjela? Jesu li i ti zavodi služili za »kapitalističko isisavanje malog naroda«?

Na ta pitanja znače pravilno odgovoriti samo onaj koji zna, da je temelj i bit komunizma: bezboštvo, zagrižena mržnja proti svačkoj vjeri, koja propovijeda da, osim zemlje i tijela, postoji još iduh, nadnaravnost i vječnost.

A što se sve ovih dana događa u Španjolskoj?

Da, bar donekle, predočimo krvavu i povampirenu zbilju španjolskih događaja, dovoljan nam je samo slučaj, o kojem javlja veliki engleski dnevnik »Times«:

— U Barceloni. Komunistički krvopije dodoše pred jedan karmelićanski samostan i podjaruju

područja za račun Njemačke — dok Njemačka smatra, da su kolonije životni zahtjev njemačkoga naroda.

Ko sprema i rat, da se održi mir?

One države koje ne znaju što bi ratom dobile. Tako Francuska, Čehoslovačka, Engleska ne znaju što bi ratom dobile, kad bi još jedan rat dobile. One bi u općem metežu mogle samo izgubiti. Druge pak države, koje računaju, da bi imale mnogo toga dobiti, gledaju u ratu sredstvo da se zadovolje.

Jedni hoće mir baš zato što imaju sve ono zbog čega oni drugi hoće rat.

Protiv rata smo, ali i proti lažnog načela mira. Mi smo za pravdu, a time i za mir.

Junior

Socijalno zrnje

NAGRADE NEKIH ODVJETNIKA

Našička afera se svršila, ali se nije završila borba odvjetnika koji su zastupali okrivljenike u toj aferi. Bore se naime za svoje »skromne« nagrade. Tako je pretsjednik osječkog odvjetničkog kluba dr A. Petrović navodno dobio nagradu od 180.000 dinara, g. dr. Tolmayer 500.000, a isto toliko i g. dr. Lajtner. Za dra Dušana Popovića, koji nije iz Osijeka, kažu da je dobio za nagradu oko dva milijuna dinara.

Španjolski komunisti, a i naši, ne bi ovim »proleterima« ni vlasni s glave škinuli. Njima su kapitalisti redovnici i redovnice, koji njeguju bolesnike i brinu se za obnemogle starce i zapuštenu siročad!

ZASTO BJEŽE IZ RAJA U PAKAO?

Ne možemo razumjeti, zašto pojedinci i skupine bježe iz Rusije netom uhvate priliku. Svega imaju: mir, pravdu, blagostanje, pa ipak bježe u krizu, besposlenost i očaj! Jedan dok-

prisućnu masu da navali i opljačka

ga. Masa se ustručavala: nije imala nikakvog razloga za takvo nečovještvo.

Međutim pred samostanom ispali jedan puščani hitac. — Ko to puca? — Komunisti odgovore jednoglasno: Redovnice iz samostana! — Na to ono razjareno mnoštvo provali unufar i razmesari 40 karmelićanki koje su se nalazile u crkvi na molitvi.

Dosta nam je! — Eto, ko se tamo ubija. Ne bankiri, veleindustrijalci i deseterostruki direktori nego katoličke redovnice kojih je čitav kapital u onomu odijelu koje na sebi nose! Ubijaju ih zato, jer vjeruju u Boga i priznavaju se članicama katoličke Crkve!

Stvarnost obara najljepšu teoriju. A ta stvarnost je strašna, krvava i sotonska.

Ig.

tor iz Istre je pobjegao, i sada po novinama opisuje grozote Rusije. Naša 4 Hrvata su pobjegli; jedan Slovenac sa svojom kćerkom, i ova mu je rekla: „Ako me vežeš i vučeš sa sobom natrag, ja bih se oduprla i tu ostala.“ — Zašto bježe? Mislimo zato, jer im tamo nije ni najmanje dobro.

ONI SE TUŽE

Sovjetski list „Bakinski raboči“ br. 137 donosi slijedeće žalbe radnika:

„Mi smo osam porodica. Mi živimo već 12 godina na zemljištu bivše varoške klaonice, gdje su sad smještene uredi vojnih vlasti. Administracija ureda uzela nam je sve kućne instalacije: više nam se ne daje voda, a nužnici su sa dvorišta uklonjeni. Naši stanovi ne popravljaju se već tri godine. Dvorište je prljavo. Drveće i žbunovi su osušeni... Često puta ostajemo po 4—5 dana bez vode. Da bismo dobili jedno vedro vode za čaj i ručak, moramo preko dva kilometra da pješaćimo do najbližeg mjesta u kome ima vode. — Dosada je oktobarski sreski Sovjet uzimao od nas tri rublja i 50 kopjeka za porodicu, na ime takse za vođu; sad se od nas zahtijeva 10 rubalja mjesečno. Ali zasada mi uopće ne dobivamo vode. Rezervoari vode već dugo vremena nisu čišćeni niti dovedeni u dobro stanje; oni nisu pokriveni drvenim krovovima, te tako ulazi svaka nečistoća unutra. Molimo Sovjet iz Bakua da pokloni pažnje našim stanbenim prilikama. Još prošle godine je donesena odluka da nam se stave na raspoloženje drugi stanovi. — Potpisi: Jelisević, Pozdnjakov, Kirdašev, Gorbacev, Bašanov i drugi.

Istolist donosi drugu žalbu radnika Stefana Benko, Ivaščenka, Pastuškova i Đurđeva, koji za svoj rad, završen 28 marta, još nisu dobili nikakve plaće. Radnici opisuju kako su bili gonjeni s jednog mjesta na drugo, od Sovjeta preduzeća do Zanatskog ureda i od njega do suda itd. „Kada će se svršiti naše muke?“, pitaju očajno radnici.

JE LI I TO ZNAK ZADOVOLJSTVA?

Kako ruski časopis „Znamja Rasin“ saznaje iz moskovskih partijskih krugova, eksplodirao je 22 aprila ove godine, u blizini kluba „Kaljajev“, u Oktobarskom kvartu grada Moskve, jedan paket koji je ispio iz ruku nepoznatoga lica. Nosilac paketa ubijen je prilikom eksplozije, a dva prolaznika su teško ranjena. Istraga koju su povelj viši činovnici GPU dovela je do otkrića atentata koji je pripreman na jednog člana Politbiroa. U vezi sa tim izvršena su mnogobrojna hapšenja bivših komunista i kom-somoljaca.

RADNIŠTVO U NJEMAČKOJ

Činovnici, privatni i državni, i-

maju svoj godišnji dopust. I kad idu na dopust, imaju istu plaću kao i onda kada su u službi. — To je i pravdo.

Radništvo o tome dosad nije moglo ni sanjati. Da im poslodavac da dopust, i još k tome plaću?!

Međutim to pitanje se sada u Njemačkoj riješilo. Pomoću skupnih ugovora radnici postigoše isto što i činovnici: svoj zasluženi godišnji odmor i plaću za to vrijeme.

LJUBAV PREMA SVOJOJ ZEMLJI

Kad je jedan novinar zalutao u imotsku krajinu i namjerio se na jednog seljaka, upita ga što misli o komunistima. A seljak će mu:

Nedjeljno evanđelje

s poukom

XII. nedjelja po Duhovima

EVANĐELJE SV. LUKE. L. 10, 23—37. U ono vrijeme reče Isus učenicima svojim: *Blažene oči, koje vide, što vi vidite. Jer vam kažem: da mnogi proroci i kraljevi htjedoše vidjeti, što vi vidite, i ne vidjеше: i čuti, što vi čujete, i ne čuše. I eto neki zakonoznanac ustade, da ga kuša, te reče: Učitelju! što imam činiti, da zadobijem život vječni? A on mu reče: U zakonu što je pisano? Kako čitaš? On odgovarajući reče: Ljubi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svom pameti svojom; a iskrljnega svoga, kako samoga sebe. I reče mu: Dobro si odgovorio: to čini, i živjet ćeš. A on hotjeći da se opravda, reče Isusu: A tko je moj iskrljni? A Isus prihvati i reče: Čovjek neki silazaše iz Jeruzalema u Jeriho, i upade među razbojnikе, koji ga i svukoše; pa pošto ga izranise, otidoše ostavivši ga na pola mrtva. A dogodi se, da je onim istim putem silazio neki Svećenik, i vidjevši ga mimoide. A tako i Levit, kad dođe do mjesta i vidje ga, prođe. A Samaritanac neki putujući dođe do njega, i vidjevši ga gane se na milosrđe, te pristupi i zavimurane, zalivši ih uljem i vinom: pa ga postavi na kljuse svoje, i povede u gostionicu, te se za nj pobrinu. A drugoga dana izvadi dva dinara, i dađe gostioničaru, te reče: Brini se za nj, i što više potrošiš, ja ću ti platiti, kad se povratim. Što misliš, koji je od ove trojice bio iskrljni onomu, koji bješe upao među razbojnikе? A on reče: Koji mu je učinio milosrđe. I reče mu Isus: Idi, i ti čini tako!*

POUKA:

Isus upozoruje svoje savremenike na velike časove koje oni proživljuju. „Blažene oči koje vide, što vi vidite“. Tako je Isus izrazio važnost vremena, koje su proživljavali Njegovi savremenici.

Zašto su „blažene oči“ Isusovih

„Vidite, dragi prijatelju, pred dva dana moj je otac prodao komad zemlje. Zadužen je, pa je morao prodati zemlju da plati dug, kako bi opefstekao kredit. Navečer, kad je primio novac, on je plakao. I koliko zbog toga što ju je jeftino prodao, toliko i zbog toga što je više nema. Bio je svijestan da je zemlja bila njegova i da je otsad neće više on obrađivati. Mi volimo svoju zemlju. Kad je obrađujemo, radimo sa zadovoljstvom... Mi sada živimo slabo, ali to ne znači da ne bismo mogli živjeti dobro. Jedna trećina našeg polja ne može se zbog vode obrađivati. Naš kraj ne bi bio nimalo siromašan, kad bi se presušilo polje“.

savremenika? Eto zato, jer su oni bili oni sretnici koji su mogli Isusa gledati svojim očima; koji su mogli gledati Njegova čudesa; slušati Njegovu riječ i osjetiti Njegovu dobrotu.

To je doista velika sreća. Sa Isusom ljudi su dobili: Put Istinu, Život. A to je falilo ljudima prije Isusa. Nijesu znali puta, kojim da krenu i da odu do sreće. Istina o pravoj sreći, o Bogu i prekrogobnome životu njima je bila sakrivena. A što da rećemo o životu? Ljudi su doista živjeli, ali samo zemaljskim, tjelesnim životom. Duh i njegov život bio im je nepoznat, nijesu ga imali.

Isus je ovo donio i ostavio čovječanstvu pohranjeno u Njegovoj Crkvi. Nažalost, danas mnogi ljudi za to ne znaju. Oni žive daleko od katoličke Crkve; ne poznaju Njezinu nauku i sreću koju ona nosi. Ljudi se muče i nastoje, kako da se donese sreća i spas čovječanstvu, ali sve uzalud. Mjesto mira — rat; mjesto sreće — nesreća i nezadovoljstvo.

A ovim jadnim ljudima mi bismo mogli reći: „Blažene oči koje vide što vi vidite“, a k tome još dodajmo: ali nećete, da upoznate. — Vi vidite Crkvu, tu majku spasenja, ali je samo gledate, a ne poznajete. Blaženi ste, što gledate Crkvu; otvorite bolje oči, pa ćete je i upoznati. Onda vam neće više trebati lutati kud kamo; tražiti nove nauke i puteve da dodete k sreći i spasenju.

Današnjemu nezadovoljnome čovjeku, koji grdi i napada nepravdu i sebičnost, koji traži pravi uzor požrtvornosti i bratske ljubavi, a to ne može naći ondje gdje on traži, mi ćemo mu reći: Hajde u crkvu i ona će Ti kazati nauku o milosrdnom Samaritanu. To je njezina nauka. To si ti tražio po svima filozofskim školama i socijalnim težnjama, a nijesi našao. I Ti si mislio, da je čovjek čovjeku zvijer, ali kaže Ti naša Crkva, da smo svi mi djeca jednoga Oca Nebeskoga i radi toga da moramo imati za glavnu nauku: Ljubi iskrljnega svoga kao samoga sebe.

divnije nego zamišljate. Oh, proleteri, divno je — divno — — — I pesnice aignite u zrak! — Tako — drugovi — tako! To je naš pozdrav! — — —

(Prizor se mijenja. Poslije par godina).

Zamagljene oči. Siroko razvučene, mesnate, pohotno-gadne usne dovikuju:

— Tako — proleteri — tako! Nek vas ne utuku batine. Ne bojte se, jer su buržujске... Ali pamтите: — Moskva je uz vas. Uz vas je cijeli ruski raj. Nema tamo kruha, ali ima — knedla! Samo naprijed! Revolucija vas zove. Nova revolucija mora da zavlada čitavim svijetom. To je naš cilj — proleteri! Samo hrabro. Kundak je mek ko jastuk. — — — A sad hajdete u štrajk. Ne predajte se. Ako ko tžda, drugovi, toga će prokleti Moskva. — Hajdete — hajdete!... Na pozdrav! — Pesnicu gore!... Tako — drugovi — tako!

Proleteri podignu pesnice i pozdraviše fašistički.

— Dolje fašizam!... — Braćo, proleteri, Staljin — Moskva neka žive!... — Hahaha...!

Hihot je ostao za „zastorom“. Niko ga nije čuo.

— ... Vi agitatori, vi ste plaćeni. Ali kao da ne znate što je rad!

— Dobro — povisiću vam plaću od tri-

deset srebrenjaka na pedeset. Ali pam-

Borba, organizacija i znanje

Svaki od nas zna da je današnje društvo bolesno. Zapravo je svijet jedna velika bolnica, u kojoj se čuje jauk i uzdisaj.

Seljački stalež propada gospodarski, jer vrijednost njegovog proizvoda nije u nikakvom pravednom razmjeru sa cijenama koje mu ih diktira bo-lje organizirana industrija, niti u razmjeru s bremenima koje mu nalaže država. Seljak mora za jedan lijek prodati puna kola krumpira! — Usprkos industriji koja raste, život postaje skuplji.

Zato je seljački stalež uhvatila malodušnost, počeo je gubiti vjeru u sebe i u domaću zemlju. U tom je korijen i moralne krize našeg seljaka, koja se očituje u tome da bježi iz kuće i trči u industrijske gradove. Na ovaj način se strašno povećava broj proletarijata.

Isto je i kod našeg obrtnika. On više ne može uzdržati konkurencu sa industrijom koja radi strojevima brže, jeftinije, a višeput i bolje. Obrtnik propada, pa tako i on povećava broj proletarijata.

Spominje se danas najviše naše radništvo koje živi gore nego stari robovi. Kakvo imaju stanovanje? Kakvo postupanje? A glede penzija, godišnjeg odmora?

Industrija svakog dana potrebuje manje ljudi. Jedan stroj radi danas za 100 ljudi!

Ovima se pridružuju i mnogi sa svršenim školama, koji ne mogu naći namještenja. Svi su ovi pravi proletari, bez sigurne eksistencije, i radi toga ljuti protivnici i mrzitelji današnjeg socijalnog uređenja.

Dakle svaki vidi da nad nama visi teško socijalno pitanje, koje se sastoji u tome kako urediti ljudsko društvo, da svaki može dostojno živjeti.

Socijalni bojevi su potrebni. Crkva ih ne zabacuje. I mi hoćemo biti živi odraz narodnih zahtjeva: — protiv svakog nepravdi i gnjiiloći, proti mrvicama s bogatih stolova. Međutim smo uvjereni da je kršćanska pravda i pravo odricanje jedino ka-aro da sve pravilno riješi. Nu i zato je potrebna ustrajna borba, čvrsta organizacija i temeljito znanje.

Ro-Da —

Po državi

OBUSTAVLJEN PROMET ČEHO-SLOVAČKOM AMFIBIJOM. Uslijed tehničkih razloga obustavljen je let čehoslovačkog amfibijskog putničkog aeroplana na liniji Sušak — Split — Dubrovnik.

OTVARANJE MUSKE GRADANSKE ŠKOLE U SPLITU. Ministarstvo prosvjete odobrilo je kredite za otvaranje muške gradanske škole u Splitu.

Podlistak

Tako-drugovi-tako!

(Ozbiljna humoreska)

Dvadeseti vijek — vijek tehnike, optike, fizike, prirodnih nauka, medicine i — naprednih ideja: O slobodi čovjeka, o slobodi razuma i mišljenja, o slobodi zboru i dogovora itd. itd. ...

Automobili — avioni... (Sad se upravo u naučnim krugovima raspravlja o mogućnosti da čovjek uopće ne ide pješke...) Strojovi — štrajkovci.

Radnika izbaciše na ulicu. — „Ovrvhoditelji odnijеше zadnju stolicu iz prazne i hladne sobice pod krovom.“

I digoše se.

Ko? — Radnici?!

(Radnja se zbiva po „kulturnijim varošima, po selima, po gradovima. „Uloge“ imaju radnici i — mesnate, široke, pohotno-gadne usne „iza zastora i — pred zastorom“.

Cujte! Gle — krik: — Radnici, ujedinite se!

S druge strane vapaj spuštenih, zašiljenih noseva i mesnatih, širokih, pohotno-gadnih usana: — Proleteri sviju zemalja, tražite svoje pravo! Ujedinite se! Internacionala zove! —

Čudno raširene nazdrve dodiruju slinavu gornju usnu, a iza zubi „zabigliše slavuj svoju zanosnu pjesmu“:

— Žene vam, radnici braćo, straja-aju. Kapital vam siše krv... Naprijed! Ne dajte da vas „buržujji“ ikorišćavaju. Radnici, patnici „žuljavih ruku“, prenite se!... Svijet vas gleda — —!

A radnici grozničavo napinju sluh. Čuju a — ne vide! (Ta, „zastor“ je, a iza „zastora“ se ne vidi govornika „u sobi“.)

— Drugovi — radnici, tražite socijalnu pravdu, ali ne pomoću zakona. Vi ćete stvoriti zakon... Revoluciju, orugovi, revoluciju dignite! Kao u Rusiji gdje radništvo: jede krafne, spava na buržujjskim krevetima, radi 2 (slovima: dva) sata dnevno, prima masnu plaću, a ima stotine žena — meso koje ne plaća. Drugovi, socijalno je to, da je milina — raj na zemlji. Bolji nego onaj o kome priča Biblija što ga je napravio prvi ljudski mecena — nekakav „Bog“ — — —

Zatalasale se glave radnika. Milo im! O, molim lijepo, kako i ne bi?! U srce ih dira... I — žena će imati! Stotine! Mnogo! — A djeca???

— Djeca će, drugovi, u prvim mjesecima piti sok kokosovih oraha i datula... Ležaće u svili da se ne prehlade. Za njih se vi nećete brinuti. Ionako su vam samo na teret! A poslije će, kao i vi, jesti krafne!

— Oh, oh, što je to divno! — Pa da, tako mora da bude... Ko će ih hraniti — teret su!

— Divno je, divno, drugovi. Još

tite: — Moskva ne plaća uzalud. No-

vac treba da i zaslužite. — — — To

što kažete da radnici primaju batine?

— Neka primaju. Marva lako prima

batine. Priučite se... Samo vi —

koji ste plaćeni — vi ne smijete u

zatvor, jer bi nas mogli kompromito-

vati vaši spisi i dokumenti. A sad haj-

ete. Posijte to još malo sjemena, pa

je u redu... Potrujte sve — pa i

četnaestogodišnju djecu. Zarazite ih

memoralom... Hajdete!

Glas za „zastorom“ se utrne, a a-

gigatori odlaze sa direktivama svojih

tajanstvenih gospodara.

(Treći prizor. Poslije par godina).

Mesnate, pohotno-gadne usne ga-

dom ogadiše ljude. Mjesto „slavujevog

biglisanja“: smijeh i urlik hijene pred

„zastorom“, na sunčanom svijetlu:

— Naprijed, drugovi proleteri, na-

prijed! Nemojte se ustavljati! Ne jede

se besplatno! Zar da vas hranimo sa-

mo zato što mi se „svidate“! Haha... —

Radite! Evo zemlje! Obradujte, a

ja ću pokupiti pare!

Krik: — Kruha! — — — Kruha!

— — —

Bić fijukne, a na savijenim ledi-

ma zasja se crvena brazda.

— Hahaha... — kruha pitaš —

skote! He — he — polako, druže.

Kruh treba zaraditi.

Krik: — Ne možemo dalje!... —

Teret nas ruši!... — Crknite, drugovi — ali morate

DR CAJKOVAC O DJELATNOSTI NASIH ČĆ. SESTARA. U Kustošiji u Zagrebu održana je lijepa svečanost blagoslova skloništa za djecu. Tom prilikom je nar. zastupnik r Sigismund Čajkovac, kao izaslanik dra Mačeka, u svom govoru kazao: „U ovom skloništu djelovat će časne sestre „Službenice Milosrda“. Imao sam prilike mnogo puta prigodom inspekcija kao zemaljski školski nadzornik hrvatske vlade u Zagrebu, da se u različitim odgojnim zavodima uvjerim o velikim odgojnim uspjesima rada naših sestara. Njihovi uspjesi, nošeni vjerskim zanosom, posljedica su velike njihove ljubavi i požrtvornosti u čitavom odgojnom radu. Lijepi su rezultati i u uzgoju intelektualnom i moralnom, a napose ističem uzoran rad i krasne uspjehe u pogledu hrvatskoga rodoljubnog uzgajanja naše djece. Tu svetu svoju dužnost vršile su uvijek i u najtežim prilikama uzornim marom i uspjehom. Nadam se stoga potpuno, da će časne sestre i u ovom skloništu raditi takvim zanosom i takvim hrvatskim rodoljubljem. Neizbrisive su klice hrvatskoga rodoljublja, koje se usade u duše djetinjice u najranijoj mladosti! Treba da u punoj mjeri ispunimo bogati socijalni sadržaj hrvatske seljačke ideologije, napose dizanjem i uredjenjem naših odgojnih zavoda pod vodstvom današnjega kuma ove svečanosti, dra Vlatka Mačeka.“

SELJACKI DUGOVI kod raznih naših novčanih zavoda iznose preko milijardu i po dinara. Pitanje seljačkih dugova imalo bi biti konačno riješeno još tokom ovoga mjeseca.

ELEKTRICNA ŽELJEZNIČARSKA UVESTI će se između Sušaka i Škrlejeva, gdje je pruga jako strma.

NAS TURIZAM. U prvoj polovici ove godine posjetilo je naše krajeve 249 hiljada 576 stranaca. To je za 34 hiljade više negoli lanijske godine u isto doba.

STALNOST SUDACA. 3. rujna t. g. ističe petgodišnji rok, kada automatski imaju stupiti na snagu odredbe Ustava o stalnosti sudaca.

MONS. DRA MILANA BELUHANA, dosadanja prebendara i subridara kod župne crkve sv. Marije u Zagrebu, preuzv. zagrebački nadbiskup i hrvatski metropolit dr Ante Bauer postavio je kanonikom prvostolnog zagrebačkog Kaptola. Poznat je kao jedan od najodličnijih svećenika zagrebačke nadbiskupije radi svoje duboke pobožnosti, neslomivog karaktera i žarkog domoljublja te neumornog dušobrižnog, karitativnog i organizatorskog rada napose kao vrhovni duhovnik Veikog Križarskog Bratstva i Velikog Križarskog Sestrinstva. Prilikom ovog zaslužnog odlikovanja neka primi i naše najsrdčajnije čestitke!

NOVI MINISTAR PRAVDE. Ministrom pravde imenovan je dr Niko Subotić, višegodišnji šibenski advokat i bivši ministar financija te jedan od vođa sjevernodalmatinskih Srba.

NOVIM BANOM ZETSKE BANOVINE imenovan je Petar Ivanišević nar. poslanik JRZ za Trebinje.

raditi... Naprijed!

Uz fijuč i pjesmu bičeva zatalasa se mnoštvo. Klokoču želuci, a niz naborana čela spusti se mlaz znoja.

Tako drugovi — tako! Naš je pozdrav: pesnica! Ponudili smo vam je, tražili ste je, a sad je i — imate. ... Jesi — pesnicu! Hahaha... Tako — drugovi — tako!... A vi, drugarice proleterke, čekamo vas noću! Vaša prokleta krv zatomiće prokletstvo koje je neki „licumjerac“ bacio na nas... Grijesi otaca biće osvećeni. Hahaha...!

Bičevi su zviždakali zrakom, a radnici — proleter, kao životinje, potezali su rudo kočija svojih novih gospodara, koje su bile pozlaćene njihovom proleterskom krvlju pretvorenom u novac.

Mesnate usne su se nacerile: — Jedan savjet, drugovi! Naše kćeri su naše, i vi nemato što kod njih tražiti. One su od posvećene rase. A za uzvrat tražimo tjelesa vaših kćeri.

I gomila sa spušenim nosevim i mesnatim, pohotno-gadnim usnama strasno ponavlja:

— TAKO — DRUGOVI — TAKO!

(Zastor lagano pada. Svijetlo se pomalo gasi. Iz dvorane čuje se frenetičan aplauz tipova sa spušenim nosevim i mesnatim, pohotno-gadnim usnama.)

Enigmata

Po čemu ćemo ih raspoznati?

Čestita i pokvarena gospoda

Danas se hrvatski seljački pokret, započet marnim obilaženjem naroda od jednog srednjoškola, a kasnije vode: — S. Radića, razmahao i učvrstio. U seljačkom pokretu nije uspostavljena diktatura seljaštva, pod bilo kakvim oblikom, nad ostalim staležima hrvatskog naroda. To nije učinjeno, niti će biti!

Hrvatski narod ne ide putem kapitalističke diktature, ali niti boljše-vičke anarhije, koja sve uništava, a protiv koje je izričito bio vođa S. Radić. S. Radić zabacio je put revolucije, a uz to je bio protiv ovog bijednog stanja malog naroda. Koji je dakle on put izabrao? Taj vidoviti vođa, pun života i iskustva, odabrao je kao put do oslobođenja malog čovjeka i do njegovog ljudskijeg života: svijest (ali ne da se iz žvala buržuskog baci u ralje boljševičkog kapitalizma), temeljitu prosvijećenost, ustrajan i racionalan rad te složnu i snažnu organizaciju. To je bio njegov životni zadatak, to je program hrv. selj. pokreta, i za tim idu sva stremjenja hrvatskog naroda, koga vodi Dr. V. Maček.

Sada nam je jasno kakav će odgovor biti na pitanje: Koja su prava, čestita gospoda kod Hrvata? Ona inteligencija (ali ne „poluinteligencija“ jedva prošvindlane mature i kavanskih diskusija), inteligencija koja uzima kao program svog rada gore navedene točke. Njihovo ostvarenje smatra životnom dužnošću. Iskreno radi oko podizanja: svijesti, prosvjete, racionalnog rada i organizacije seljaka kao i čitavog malog naroda. Ne ide samo za tim da dobije reoovitu činovničku plaću ili nepoštenu milijunsku nagradu. Takva inteligencija ili gospoda, jesu hrvatska „seljačka gospoda“. Oni misle i osjećaju sa seljakom. Njihova naziranja su u skladu s naziranjem i radom poštenog, kršćanskog hrv. seljaka. Ona od njih neće strahovati dosad izrabljivani i progonjeni hrvatski seljak i radnik, da će ga taj, kad jednom zauzme viši položaj, izrabljivati, nečovječni i nekršćanski „guliti“ i progoniti.

Dakle: poštenje, karakternost, požrtvornost, duboka i istinska religioznost oznake su prave hrvatske „seljačke gospode“. I ona ne samo da neće izrabiti siromašnog seljaka, već će iz poriva čistog, idealnog srca raditi dosljedno — ne sa dva lica — kroz čitav život, u interesu hrvatskog seljaštva, te će voditi hrvatsku seljačku narodnu politiku. Poštenje i rad koristi hrv. narodu, a ne prazno ulično politiziranje!

Tako smo raščistili pojavu hrvatske seljačke čestite gospode, a sad nam, u njihovoj suprotnosti, sam po sebi, otkriva lik „pokvarene gospode“.

Pokvarena su gospoda — kako sama riječ točno i jasno označuje —

Po svijetu

FRANCUSKI MORNARI MORAJU K SV. MISI. Ministarstvo francuske ratne mornarice naredilo je, da svi mornari, koji nisu zapriječeni službom, nedjeljom i blagdanom moraju ići k sv. Misi. Oficiri su odgovorni za to, da se ta naredba savjesno vrši.

JEDANAEST I PO MILIJUNA BESPOSLENIH ima u Sjedinjenim Državama Amerike.

18 MEDUNARODNI KONGRES KATOLICKIH ESPERANTISTA održan je u Brnu. Pristupovalo mu je 200 izaslanika iz 16 država. Na kongresu se raspravljalo: o ljubavi prema domovini, kako će esperanto najbolje poslužiti katoličkoj radiofoniji, o izdanju sv. Pisma na esperantu. Za vrijeme kongresa u crkvama u Brnu recitovale su se sv. Mise i držale propovijedi na esperantu.

CRKVA OD ČELIKA podignuta je u Manili na Filipinima, gdje će se 1937. održati veliki međunarodni kat. euharistijski kongres. Zato je sva od čelika, jer se prilikom potresa pokazalo, da su zgrade od čelika otpornije prema potresu negoli druge zgrade.

VLADA PLAĆA SKOLARINU. Vlada Sjedinjenih Američkih Država odobrila je 10 milijuna dolara kao pripomoć siromaš-

ljudi zla, iskvarena srca i duše. To su pokvarenjaci, ljenčine, špekulanti, lopovi, korupcionaši, aferaši, politikan-ti. Ti se ljudi služe svojom poluinteligencijom samo kako će što bolje varati malog čovjeka. Jedno govore, drugo rade treće misle. Imaju dva lica, a do potrebe i više. U narodu su demokrate, na vlasti diktatori — i ponovo, kad su zbačeni, demokrate. Na jeziku i peru socijalni, u životu besavjesni i grdni izrabljivači. Prije nego li zauzmu visoki položaj, prošeću se sa seljakom, poglade ga, a možda r — poljube. Kad postanu „viši“, seljak k njima u privatni stan ne može, jer nema posjetnice. U uredu takva gospoda sa seljakom osorno postupaju, ne upućujući ga, već zavaravajući.

Tako vam se redaju slike i prizori te „pokvarene gospode“ (ispravni Radićev zraz), ljudi bez osjećaja i duševnosti, bez poštenja i karakternosti, bez morala i vjere. To su narodni zatirači, lješinari, spretni kameleoni, koji znaju za svaku priliku navući drukčiji pokrov.

Seljak mora da bude sposoban da razazna ove ljude, da prodre u njihovu dušu. — Obično su nenametljivi, priprosti, čedni i tihi, dok su uistinu bučni, hvalisavi, kicoši, udobnjaci, mekušci, „pokvarena gospoda“.

Poštenje je stvar srca, srce stvar odgoja, a odgoj stvar vjere. — Bezvjerac je pokvaren i opasan farizej, a čovjek iskrene vjere je koristan i pošten.

Ovako je ljude dijelio i S. Radić, te je uvijek isticao krepost, rad, požrtvornost i karakternost poštene gospode, a udarao je na nepošteru, besavjesnu, beskičmenjačku, podlu gospodu.

Karakternost — to je također i osnovni biljeg nauke i politike oca hrv. nacionalizma i državopravne politike, dra Antuna Starčevića. On ljude dijeli na poštene i nepoštene. „Dosljednost, stalnost, linija je starčevićanska značajka“ (Dr. S. Buć: „Temeljne misli nauke Dr. A. Starčevića“).

Stoga nova, poletna i idealna hrvatska nacionalna omladina i inteligencija mora biti smrtni neprijatelj tih varalica, gulikoža, korupcionaša, mutikaša, sebičnjaka, tudinaca, plaćenika — pokvarenjaka! Njih treba onemogućiti, osamiti, otkriti, osramotiti i — izbaciti!

Mi smo svijesni velikih dana. „A da ćemo doista sami izvojevati konačnu pobjedu, to nam jamči uz ostalo... gdje danas stoji uz nas i čitavo pošteno građanstvo i čitava poštena inteligencija, gdje je danas na okupu jednom riječju čitavi narod naše drage, svete

domovine Hrvatske“. (Dr. V. Maček 21. listopada 1928 na skupštini u Sisku).

Z. V. M.

nim i sposobnim đacima za plaćanje sveučilišnih taksa.

HVALEVRIJEDNA ZABRANA JAPANSKE POLICIJE. Redarstvene vlasti u Tokiju zabranile su niz gramofonskih ploča, na kojima su snimljene razne erotične (neprirodne) pjesme, koje se pjevaju u inozemstvu. Pod prijetnjom teških kazni zabranjena je upotreba tih ploča u cijelom Japanu.

SKORO ČETRINAEST HILJADA MILIJUNA ima u Njujorku i 703 milijunaša.

GRAZIA DELEDDA, poznata talijanska spisateljica, umrla je prošlih dana. Neka njezina djela prevedena su i na naš jezik.

MILIJARDU DINARA stajali su organizatorni troškovi Olimpijade u Berlinu, koja je završena 16. t. mj. Na ove berlinske olimpijske igre došlo je milijun i 200 hiljada stranaca, među kojima je bilo 150 hiljada inozemaca. Za razne olimpijske priredbe prodano je 4 i po milijuna ulaznica, na kojima je unišlo oko 7 i po milijuna maraka, t. j. preko milijardu i 15 milijuna dinara. Završnim svečanostima prisustvovao je Hitler, bugarski kralj Boris i mnogo odličnika te 120 hiljada drugih ljudi. Ušli su u stadion barjaci od 51 sudjelujućeg naroda uz zvukove olimpijske himne. Nakon toga skinuta je olimpijska zastava uz neko-

liko zaključnih riječi predsjednika Međunarodnog olimpijskog odbora. Uz zvukove Beethovenove „Pjesme kod žrtvenika“ privezana je na sve barjake vrpca u spomen olimpijskih igara. Tada se uz tutanj topova i zvonjavu olimpijskog zvona polagano utrnulo olimpijski plamen.

ZA KOJE OD OVIH DOBRIH DJELA IH MRZE, PROGONE I UBIJAJU? Redovnici i redovnice u Španjolskoj su uzdržavali: 416 bolnica sa 82 hiljade 366 postelja, 72 klinike sa 13 hiljada bolesnika i 43 ludnice sa 18 hiljada umno bolesnih. Redovnici i redovnice dnevno su pohađali i dvorili 91 hiljadu bolesnih kod njihove kuće, s mlijekom su dnevno nahranili 30 hiljada 500 siromaha, u samostanima je pak dnevno dobivalo hranu do 190 hiljada potrebnih. Kako je u svoje vrijeme pitao Isus farizeje, mogli bi i oni sada pitati španjolske komuniste i anarhiste: „Za koje od ovih dobrih djela nas progonite?“

NECUVENA ZVJERSTVA U ŠPANJOLSKOJ. Krvavi gradanski rat u Španjolskoj bjesni još i dalje nesmanjenom žestinom. Bratska krv se lije na potoke, Komunisti i anarhisti po krajevima, koji su u njihovim rukama, počinjaju i dalje nečuvena zvjerstva. U 3 tjedna gradanskoga rata bilo je 50 hiljada mrtvih, preko 400 uništenih crkava i samostana, 1320 svećenika, redovnika i redovnica što nevinu strijeljarih, što na koji drugi najgrozniji način umorenih. Dogadalo se tako, da bi crkve najprije srušili, pak bi na njihovim ruševinama napravili lomaču, u koju bi onda pobacali žive svećenike i sve one, koje su smatrali svojim protivnicima. Bilo je i takvih slučajeva, da su redovnice zatvorile u samostanima, samostane opkolili jakom stražom, da nijedna redovnica ne bi mogla pobjeći, našto bi samostane zapalili, te su redovnice u strašnim mukama u plamenu umirale. — Mnoga takva divljaštva počinja nezrela mladež. Komunisti i anarhisti naoružali su puškama i ženski svijet. Kako novine javljaju, ove komunističke žene okrutnije su i krvoločnije u ovom divljanju od samih muškaraca. Dužnost je nas katolika, da upravimo vruće molitve Gospodu, da španjolskim katolicima skрати ove dane teške kušnje.

Naši dopisi

O L I B

PRIJATELJI NARODA. Još za vrijeme prošlih režima bilo je i kod nas, kao i drugdje, onih koji su u svemu bili skloni režimu, ali nažalost ima još i danas pojedinaca koji intrigiraju i douškvavaju lažne izvještaje samo da naude našim ljudima. Tako pred mjesec dana bila su uapšena tri naša Križara okrivljena navodno zbog pjevanja antidinastičkih pjesama. Ali narod svjestan njihove nevinosti ustao je kao jedan i nije dopustio da ih se vodi dok nijesu potpuno oslobođeni. Jednoga od njih odveli su u zatvor, a drugoga puštenu na slobodu.

POPRAVAK ŽUPSKE CRKVE. Nastojanjem našeg veleč. župnika već dvije godine kupio je narod doprinose za popravak župske crkve. Sa svim tim što u narodu vlada potreba skupila se je lijepa svotica, s kojom se moglo obilježiti i urediti crkva. U isto vrijeme naše požrtvovne Kćeri Marijine, uz sudjelovanje Križarica, opet doprinosima mješšana, kupile su nove oltarnjake za svih pet oltara župske crkve, te su same u narodnim motivima izvele oltarnjake.

VELIKA GOSPA. Kao svake godine tako i ove godine narod je na najsvetiji način proslavio dan svoje zaštitnice. Cijelo selo je plivalo u moru hrvatskih zastava. Bilo je i stranaca. Na sami dan Velike Gospe došao je motor kreat gostiju iz Ista, koji su se pridružili našem vjerskom i patriotskom slavju. U jutro bila je u 10 sati svečana sv. misa sa propovjedu i blagoslovom, a poslije podne u dvorani sv. Nikole, svečani sastanak Križara. Drugi dan na sv. Roka išlo se procesijom do zavjetne crkve sv. Roka, gdje je bila sv. misa sa propovjedu.

KRIŽARSKI TEČAJ. Dneva 12—15 o. mj. bio je kod nas brat Rudolf Pavlek, izaslanik V. K. B. iz Zagreba, i održao našim Križarima tečaj, koji je završen na dan Velike Gospe poslije podne sa svečanim sastankom svih naših društava i prijatelja. Govorili su pretsjednik Križara, izaslanik V. K. B. te zaključio naš duhovnik veleč. Don Jure Luša.

DOLAZAK PREUZ. BISKUPA DR JEROLIMA MILETE. Dneva 14. o. mj. bio je na prolazu za Silbu kod nas Preuz. Dr. Jerolim Mileta. Uz slavljenje zvona dočekali

su ga i pozdravili pod svojim barjacima Križari, Križarice, Kćeri Marijine i ostali puk. Odmah iza dolaska otputovao je motorom uz poklike i pjevanje na Silbu na proslavu 60 godišnjice misnikovanja veleč. Don Jose Lovrovića, nekadašnjeg našeg župnika.

Olibljanin

K A L I

PRVA SV. PRIČEST. U nedjelju 9. o. mj., uoči sajma, pristupilo je 61 dijete prvog sv. pričesti. Prije sv. mise obnoviše krsni zavjet, a preko sv. mise pobožno primiše dragog Spasitelja. Iza zajedničke zahvale razdijeljene su uspomene.

SV. LOVRO. Kako i drugih godina proslavljen je svečano (titular crkve. Domaća glazba budničom je navjesila svečanost dana. Kuće su urešene narodnim zastavama. Župljani su se skupili sa svih strana Jadranskog mora — gdje ribolovom traže hranu sebi i obiteljima — da taj dan proslave pred kipom i oltarom svoga zaštitnika. Crkva je bila puna muškog i ženskog svijeta, prije i posle podne.

Taj dan je u župi sajam, koji je prošao posve mirno. Posle podne priređena je i zabava, koja se sastojala, nažalost, samo od plesa, a naše narodno kolo više se i ne pozna.

ZAVJETNA PROCESIJA. Na dan po sv. Lovri obavila se zavjetna procesija sa kipom Gospe Ruzarija. U procesiji, uz pjevanje pjesme: Zdravo morska zvijezdo i udaranje glazbe, išao je narod u uzornom redu, a posle prisustvovao sv. misi namijenjenoj za zdravlje puka.

PRVIĆ-ŠEPURINE

ROKOVO. Pobožnost prema sv. Roku raširena je po svoj Hrvatskoj. U bližnjoj šibenskoj okolici sv. Roko blagdanski se slavi naročito u Zatonu, Prviću Šepurini i Zablacu. Ove godine sv. Roko spadao je u nedjelju te je Zaton zamirio ne samo tamjanom već i drugim Božjim darovima, jer se mnoštvo šibencana tog dana slilo u Zaton. U Šepurinu dođoše samo pogdje koji gosti. znanci i prijatelji iz Šibenika, Vojica, Tribunja, najviše iz Prvića-Luke. Svih se je dojmla pobožnost Šepurinjana prema svome odvjetniku i zaštitniku: Mnogo sv. Pričesti, crkva dupkom puna svijeta za svete mise, koju je u trojke pjevao mjesni župnik vlč. Don Ante Hailo, popodne pred mnoštvom svijeta propovijed, koju je održao mještanin vlč. don Josip Mijat. Kruna svega bila je velika procesija sa svečevim kipom, u kojoj je sudjelovalo ne manje od jedne tisuće naroda. Šepurinu zapljuskuje val vremenog, nikada savremenog, zla, ali mu ona, čvrsta u vjeri, odolijeva.

Što drugi pišu

BRACA RADICI PREMA VJERI I KATOLIČKOJ CRKVI

Pod ovim naslovom donosi „Hrvatski Dnevnik“ lijepi članak iz pera g. Imbre Stivića. On tamo kaže:

„U posljednje vrijeme neke novine spominjući braću Radiće, naročito hoće da istaknu njihov antiklerikalizam, što više, hoće ih prikazati kao protivnike rimokatoličke crkve. Nekoj gospodi kao da smeta sloga Hrvata, pa mute. Hoće pošto poto oslabiti kult Radića među Hrvatima.

To zlonamjerno pisanje potaknulo je i mene, da objelodanim ovaj članak. Hoću da prikažem braću Radiće u pravom svijetlu. Mislim, da sam za to pozvan i vjerodostojan, jer skromno mogu ustvrditi, da sam braću Radiće upoznao godine 1906. i od onda sve do njihove smrti, nesamo pročitao sva njihova djela i slušao ih mnogo puta na sastancima i skupštinama, nego ih nekoliko puta pohodio u njihovu domu. Hvala Bogu, za toliko godina imao sam prilike upoznati i veličinu njihova uma i osjetiti toplinu njihova srca.

„Moram odmah naglasiti, da braća Radići nisu bili nikakvi vjerski reformatori, nego osnivači hrvatske seljačke stranke. U pogledu vjere bili su konzervativci. Sve, što je hrvatski narod naslijedio od svojih predaka, duboko su poštovali. Kulturnu baštinu, koja se razvijala, dakako, najviše pod uljecajem rimokatoličke crkve, nisu dirali. Što više, na tom kršćanskom temelju zasnovali su i provodili organizaciju hrvatskoga seljačkoga pokreta.“

„Godine 1908. izdana je knjižica „Što je i što hoće hrvatska pučka seljačka stranka“. To je prvi program seljačke stranke. Predgovor i tumač napisao mu je dr. Antun Radić. Neobično vrijedno i poučno je još

Kalendar Kolovoz

N.	23	12 nedj. po Duh. - Filip Ben	
P.	24	Bartol, ep.	
U.	25	Ljudevit, kralj	☉ prvak
S.	26	Zefirin, p. m.	
Č.	27	Josip Kalasancij, pr.	
P.	28	Augustin, b. uč.	
S.	29	Glavosjek Ivana Krst.	

Sv. Ljudevit kralj

Rodio se g. 1215. Otac mu je bio francuski kralj Ljudevit VIII, majka Blanka, kći kralja kastiljskoga. Rjetko je koji kralj imao tako veliku i kršćansku majku kao Ljudevit. Blanka, iako prezaposlena obiteljskim poslovima, smatrala je za prvi i najpreči posao: kršćanski odgojiti svog sina, budućeg francuskog kralja. Tako je bila zabrinuta za dušu i kršćanski odgoj svog djeteta, da mu je jednom prilikom kazala: „Sinko, sam Bog zna koliko te ljubim. Ja bih voljela vidjeti da ovaj čas preda mnom mrtav padneš, nego da i samo jedanput pristaneš na smrtni grijeh.“ — I ove divne i velike riječi duboko su se usjekle u mladu dušu Ljudevita, i nikada ih nije zaboravio, već su mu postale kano životni program.

U 11 godini života, nakon rane očeve smrti, postane Ljudevit kralj francuski. Za vrijeme kraljeve maloljetnosti vladala je majka Blanka. U 20 godini sklopi brak sa Margaritom, provanskom kneginjom.

Na vijest da su Tatai osvojili Jeruzalem i poubijali tamošnje kršćane

Život Šibenika

BLAGDAN VELIKE GOSPE bio je svečano proslavljen po svim našim crkvama. Osobito u Vrpolju — zavjetnom svetištu našeg grada i okolice. Već uoči blagdane velike grupe hodočasnika, iz bliže i dalje okolice, kretale su prema Vrpolju. Na blagdan bila je u noći u 2 s. prva sv. Misa, zatim svakog sata, sa velikim brojem sv. pričesti. U 10 s. pjevale su se lekcije i sv. Misa sa propovijedi. Iza sv. Mise bio je blagoslov sa Presvetim i odriješene mrtvima. Cijeli dan do mrklo noći narod je bez prestanka dolazio u Gospino svetište da se zahvali za primljene milosti i da se preporuča za buduće.

NOVI PRETSJEDNIK SUDA U ŠIBENIKU. Kako smo već javili: dosadašnji predsjednik suda g. Dr. K. Pasić premješten je na Stol sedmorice u Zagrebu. Na njegovo mjesto imenovan je ovih dana g. Ivo Maroević, dosada državni odvjetnik. Ova vijest najljepše je odjeknula u gradu, jer je gradanstvu dobro poznata savjesnost, korektnost i spremna g. Maroevića. — Iskreno čestitamo!

BISKUP U SPLITU. U prošli utorak ujutro otputovao je preuzv. biskup u Split u službene svrhe. Vratilo se istog dana uvečer.

SV. BARE APOSTOL — slavi se u ponedjeljak, 24. ov. mj.

danas ono, što piše taj umnik na str. 43.:

„Prvi temelj seljačkoj stranci jest vjera u Boga, i to s ovoga razloga: Ljudi među sobom ne mogu nikako ni živjeti, a kamoli li napredovati bez pravdnosti. Što je pravo, a što je krivo, to svaki čovjek nosi u svojoj duši, a to je čovjeku od Boga. Pravedan je posve samo Bog, a pravedan može biti i čovjek, ako sluša što mu duša govori, ako je zdušan. A čovjek bez Boga i duše ne može biti zdušan, po tom ni pravedan.“

„Zato treba priznati, da čovjek sam spozna je i vidi, da osim naravi ima u čovjeku još nešto, po čem se čovjek ravna, pače po čem se ima ravnati. To nešto — to je čovječja duša i njezin izvor — Bog. Čovjek se tim i razlikuje od životinje, što osim naravi, koja jest i koja se poređi i potlači ne daje, spozna je i prizna je i ono, što doduše svagda nije, ali bi imalo biti; to je ono, za čim čovječja duša teži te nije zadovoljna, dok toga ne postigne, a to je svako dobro, a u politici je to — pravdnost.“

„Stjepan Radić poslije prerane brato-

vide Ljudevit, g. 1248, na križarsku vojnu u sv. Zemlju. U početku kralju se smiješila ratna sreća, dok ga u zadnji čas ne zarobi neprijateljska vojska. Oslobođivši se ropstva htjede udariti na Jeruzalem, ali tužna vijest da se je kraljica-majka preselila u vječnost promijeni program daljnjeg ratovanja i kralj se povraća u domovinu.

Povrativši se u domovinu uzme državno kormilo u svoje ruke i postane uzor kralj i vladar. Ljudevit i na kraljevskom prijestolju provadao je strogi i pobožan život. Tako je žarko ljubio Boga, da naprosto nije mogao podnijeti psovku i kletvu. I govorio je, da bi se dao peći usijanim željezom, samo kad bi mogao iskorjeniti kletvu i psovku iz svoga naroda.

Kralj je bio velikodušan i plemenita srca, pa je obilato darivao crkve, samostane i bolnice. Često je običavao svojom rukom kruh rezati i dijeliti ga siromasima. Svakog dana nahranio bi 120 siromaha.

G. 1270 pošao je po drugi put na križarski rat u Palestinu. Sa sobom je poveo sva tri svoja sina, kojima je na polasku kazao: „Djeco, hoću da vam dam primjer, kako treba za obranu i dobro sv. kat. Crkve sve dati i ne štedjeti ni žene, ni djece ni države.“

Uspjeh ovog križarskog rata ometa je strašna kuga, koje žrtva bio je i sam kralj. Tri dana iza smrti najmlađeg sina umre Ljudevit 26 kolovoza 1270. Preko 20 sati trajala je agonija, a kralj je bez prestanka umirućim glasom slavio i zazivao Gospodina! Nekoliko časa prije smrti naredio je da ga legnu na slamnjaču posutu pepelom, pa rukama prekriznim na prsima, a očima nepomično uprtim prema nebu — ispusti veliku dušu svetac-kralj, vjerni Božji sluga sv. Ljudevit.

BLAGDAN USJEKOVANJA GLAVE SV. IVANA KRST. — slavi se u područnoj crkvi sv. Ivana u subotu 29. ov. mj. Uoči blagdane biće večernja. A na sam blagdan u 5 s. biće lekcije, a zatim pjevanja sv. Misa. Popodne u 6 s. biće blagoslov sa Presvetim.

ISPITI I UPISI NA GIMNAZIJI. — Svi ispiti: popravni iz pojedinih predmeta, za redovne i privatne učenike, razredni (neocijenjenih učenika na kraju školske godine), zatim popravni niži i viši tečajni ispiti, održaće se od 24. augusta do 4. septembra prema rasporedu koji će se objaviti u zavodu 23. augusta.

UPIS. — Upisivanje učenika(ca) biće od 1—5. septembra prema ovom rasporedu: 1. septembra: za VI. VII i VIII razred; 2. sept. za IV i V razred; 3. sept. za II i III razred; 4 i 5. sept. za I razred. Za upis u I razred treba donijeti: 1) Svjedočanstvo najmanje o svršenom IV razredu osnovne škole, sa potvrdom na poleđini da je učenik (ca) položio s uspjehom prijemni ispit; 2) Krsni ili rodni list, kojim će se dokazati da učenik(ca) u ovoj kalendarskoj godini navršava ili će navršiti 10 do 13 g. i 3) Uvjerenje školskog ljekara da je učenik(ca) sposoban za gimnaziju. 4) Učenici izvan Šibenika donose s sobom i svoj zdravstveni list i uvjerenje o udaljenosti boravišta do Šibenika u klm.

ve smrti, kao glavni organizator seljačke stranke, i formalno je pokazivao da je pripadnik pradjedovske vjere. On se krčio prije jela, a svaku skupštinu je otvarao seljačkim katoličkim pozdravom: „Hvaljen Isus!“ i prigodom zvonjenja prestao govoriti i pobožno se molio. Takva jedna slika nalazi se u prostorijama Seljačke Sloge.

„Da je Stjepan Radić imao u svojem srcu pravo starinsko seljačko i katoličko shvaćanje vjere, svjedoči i njegovo svetkovanje Božića u obitelji. Taj intimni život ocrta je dirljivo njegova supruga u „Božićnici“ za 1929. u članku „Naš Božić“. Na jednom mjestu piše i to: „Kad smo došli za stol, najprije smo se svečano pomolili i onda posjedali na svoja mjesta.“

U SLAST IM!

I sama sovjetska štampa prizna je rdave prilike pod kojima se snabdjeva stanovništvo životnim namirnicama u Sovjetskoj uniji. Poluzvanički list „Izvestija“ od 29—VII—1936 godine (br. 150) piše o moškovskom radničkom kvartu Danguerovortu i veli:

„U ovom velikom kvartu, u kome stanuje preko 100.000 duša, postoji svega jedna jedina prodavaonica za životne namirnice. Da bi čovjek kupio i najmanju sitnicu u ovoj radnji, primoran je uvijek satima da čeka na red. Uprava ove prodavaonice za životne namirnice, osjećajući da ima monopol, vodi svoju trgovinu na jedan skroz nekulturan način. Radnja je prljava. Nikada se ne može dobiti svjež kruh. Kobasice, sirevi i druge životne namirnice ne odgovaraju ni najosnovnijim zahtjevima.

List „Sovjetskaja Sibir“ (br. 133) donosi karakterističan dopis u kome se žali da potrošačke zadruge prodavaju radnicima kruh koji je nemoguće jesti. Tako je na primjer radnicima u Bajevu, prema vijestima ovoga lista, prodavan rdav i vlažan kruh, čija je kora puna pepela i uglja, a često puta se nade u samome kruhu kanap ili slama“.

Križarske vijesti

NOVA KRIZARSKA BRATSTVA OSNOVANA SU — u Jelci, okružje Hvarska — Križarsko Bratstvo Starješina u Preku, okružje Šibenik.

TEČAJ U ZAGREBU. — Prvi ovogodišnji tečaj za Križare bit će u Zagrebu sa duhovnim vježbama od 18. X — 25. X. Tečajci će sudjelovati proslavi križarskog dana u Zagrebu 18. X. Cijena tečaja sa duhovnim vježbama je 100. din. a prijave se šalje do 1. X.

TEČAJ U PREKU. — Krajevni odbor križarske organizacije u Preku imade svoj prvi tečaj 30 i 31. VIII te 1. 2 i 3. IX. Tečaj vodi izaslanik V. K. B. brat Tubaković. Prijave se šalju na adresu: o. Kazimir Tetkić, Preko (Skoljić).

CRKVENA PROSLAVA KRIZARSKOG DANA. Crkvena proslava križarskog dana biti će općenito svuda u nedjelju 13. rujna. Taj dan će biti svuda sv. Misa i zajednička sv. Pričest Križara. Ujedno će se provoditi sabiranje za križarsku organizaciju. Taj dan će se obaviti i primanja u Križare Vanjska proslava križarskog dana moći će biti u koje drugo vrijeme.

KRIZARSKI DAN U ZAGREBU. Pojedina križarska bratstva u Zagrebu priređuju vanjske proslave križarskog dana, i to Martinovka 23. VIII, — Trnje 13. IX, — Sv. Duh 27. IX, — Kačić 4. X.

DRUSTVENE OZNAKE. — Vrpce sa nazivom društva mogu dobiti kod V. K. B. sva mjesta uz cijenu od 0.50 din po komadu.

Bratskoj MAHNICEVOJ ĐAČKOJ KRIZARSKOJ ZAJEDNICI VELIKOGA KRIZARSKOGA BRATSTVA,

na ruke preč. g. Msgr. Dr. Milana Beluhana, duhovnika, u Zagrebu.

Vrlo me je obradovalo i utješilo Vaše bratsko pismo od 18. srpnja o. g. Obradovalo me je i utješilo, jer mi u njemu javljate radosne i utješne vijesti. Stotinu osamdeset i četiri učesnika na srednjoškolskom križarskom tečaju, to bi za normalna vremena predstavljalo golemu snagu organizacije, koja tečaj priređuje! A danas za Križarstvo, nažalost, nisu normalna vremena. Protiv njih se je opet digla organizirana borba. A nije ni potrebno posebno ističati, da je prosvjetna politika, kao prije tako i sada, ako ne u teoriji, a ono u praksi svakako, protiv Križarstva. Pa ste uza sve te pteškoće ipak sabrali tako golemu četuu predstavnika đačkih križarskih organizacija na tečaju u Filip-Jakovu! Zar nije to očit znak, da naša hrvatska katolička omladina hoće križarsku organizaciju? Ali je i znak, da Vas dragi Bog blagoslivlje. On Vam je taj lijepi broj poslao za utjehu u novim kušnjama i poteškoćama. Budite Mu zahvalni na toj utjehi! Neka Vam ta Gospodnova stvarna utjeha bude novim poticalom za ustrajnost u Božjim bojevima! Bog se ne da od nas ljudi u plemenitosti nadvisiti. Brzo će doći dan pobjede.

A neka Vam na utjehu bude i moje ponovno uvjerenje, da je Vrhbosanski Nadbiskup posve uz Vas! I Nadbiskup, i njegovo svećenstvo, i njegov „Katolički Tjednik“, i sve, što u njegovoj Nadbiskupiji može da posluži križarskim, Božjim ciljevima! U želji, da ustrajni budete na svojim križarskim stazama i da Gospodin Vaše nove kušnje obdari i novim plodovima, vrlo Vam rado šaljem zatraženi natpasterski blagoslov i pozdravljajući Vas s našim križarskim pozdravom: Bog živi!

Sarajevo, 24. srpnja 1936.

ostajem Vaš u Isusa stariji brat

+ Ivan,

nadbiskup Vrhbosanski.